

ZHODNOTENIA SÚČASNÉHO STAVU ZAMESTNANOSTI V POĽNOHOSPODÁRSTVE V SLOVENSKEJ REPUBLIKE

EVALUATION OF PRESENT SITUATION IN AGRICULTURAL EMPLOYMENT IN THE SLOVAK REPUBLIC

ROVNÝ Patrik, DOBÁK Dušan, RÉCKY Roman

Abstract

Agrarian sector in Slovakia was characterized by high social employment. The aim of the paper is to analyze agricultural employment in Slovakia in comparison with chosen World countries. In 2010 by the information of Green Report there was working 56.3 thousand employers in agriculture. Last two years there was observed decreasing of labor force caused by economical crises and economical recession of agricultural production. In age structure of agricultural employers there is obvious that the share of employers in lower age categories rapidly decreasing and also in middle categories and on the other side the share of older age categories is increasing.

It is eligible to set up policies oriented for support of enterprising activities of young farmers in multifunctional agriculture.

Key words: employment, agriculture, age structure, young farmers.

JEL Classification: J7

Abstrakt

Agrárny sektor na Slovensku sa vyznačoval vysokou sociálnou zamestnanosťou. Cieľom príspevku je zhodnotenie poľnohospodárskej zamestnanosti na Slovensku v porovnaní s vybranými štátmi sveta. V roku 2010 podľa informácií zo Zelenej správy 2011 pracovalo v poľnohospodárstve 56,3 tis. osôb. V posledných dvoch rokoch vysoké medziročné poklesy pracovných síl boli spôsobené ekonomickou krízou a ekonomickou recesiou poľnohospodárskej prvovýroby. V štruktúre pracovníkov podľa veku, dlhodobo výrazne klesá podiel pracovníkov v nižších vekových kategóriách a mierne i v stredných kategóriách a naopak sa zvyšuje podiel osôb v starších vekových kategóriách nad 50 rokov.

Je teda vhodné zaviesť politiky zamerané predovšetkým na podporu začatia podnikateľskej činnosti mladých poľnohospodárov vo viacúčelovom poľnohospodárstve.

Kľúčové slová: zamestnanosť, poľnohospodárstvo, veková štruktúra, mladí farmári.

Úvod

Poľnohospodárstvo významným spôsobom ovplyvňuje udržateľný rozvoj krajinného priestoru. Na jednej strane zabezpečuje výrobu zdrojov potravín pre výživu obyvateľstva a zohráva pozitívnu úlohu pri formovaní vidieckej krajiny a udržaní vidieckych sociálnych štruktúr.

To čo platilo pre poľnohospodárstvo v minulosti, platí aj v súčasnom globalizačnom procese, ak je v danom vidieckom regióne prosperujúce poľnohospodárstvo, úspešne sa rozvíja aj región a zároveň sa úspešne riešia súčasné globálne environmentálne problémy medzi ochranou prírody a produkciou potravín a surovín.

Cieľom príspevku je zhodnotenie poľnohospodárskej zamestnanosti na Slovensku v porovnaní s vybranými štátmi sveta. Rovnako tak cieľom je stanoviť základné predpoklady zlepšenia sa vekovej štruktúry zamestnanosti v poľnohospodárstve.

Literárny prehľad

Zásadnou úlohou globálneho poľnohospodárstva, pri zmene súčasného konvenčného poľnohospodárstva na trvalo udržateľné agropodnikanie v budúcnosti je:

- Produkovat' zdravé potraviny a suroviny,
- Udržovať a rozvíjať vidiecke sociálne štruktúry a ich prirodzené životné podmienky.

Z uvedených hľadísk vyplýva, že nie je dôležitá v úlohe poľnohospodárstva iba dimenzia ziskov („profit“), ale aj dimenzia sociálna („ľudia“) a faktory vzťahujúce sa na životné prostredie, prírodu a krajinu ako celok („planéta“). (Baco, 2007)

Ďalej významným špecifikom sú ľudské zdroje. Ľudia obrábajú pôdu buď intenzívne alebo extenzívne, kvalifikovane alebo nekvalifikovane. Početnosť stavov zamestnancov v poľnohospodárstve má klesajúcu úroveň a zrejme sa počty ešte aj v budúcnosti budú znižovať. Pokiaľ v minulosti poľnohospodárstvo plnilo aj sociálnu funkciu, na vidieku zamestnávalo značný podiel obyvateľstva, v podmienkach tvrdej konkurencieschopnosti to nie je možné. Prezamestnanosť v poľnohospodárstve je ešte stále dôsledok sociálneho cítenia podnikových manažmentov, ktoré sú často viazané tým, že istý podiel v družstvách majú vlastníci pôdy, a tak pôdu obhospodaruje podnikateľský subjekt (Šimo, 2009).

Metodika

Materiál, z ktorého pri spracovaní príspevku vychádzame, tvoria primárne a sekundárne zdroje.

Primárne zdroje informácií tvoria:

- údaje získané anonymnou dotazníkovou metódou, prostredníctvom Združenia mladých farmárov na Slovensku ASYF,
- údaje získané riadenými rozhovormi so zástupcami mladých farmárov.

Sekundárne zdroje informácií tvoria:

- štatistické údaje z EUROSTATU
- právne normy ES,
- výskumné správy,
- požiadavky praxe (MPSR)
- správy o poľnohospodárstve a potravinárstve v SR na roky 2008-2010

V predkladanom príspevku boli použité metódy analýzy, syntézy, indukcie a dedukcie.

Výsledky

Od roku 1990 bol vidiek na Slovensku ovplyvnený predovšetkým globálnymi spoločensko-politickými zmenami, ktoré sa v konečnom dôsledku prejavili najmä v sociálno-ekonomickej oblasti. S nástupom politických a ekonomických zmien po roku 1989 sa slovenský vidiek a v rámci neho aj poľnohospodárstva začali postupne prispôbovať novým podmienkam a naštartovali reformné procesy premietnuté do socio-ekonomických zmien.

Vidiek sa počas dlhého historického obdobia chápal ako jednota vidieckeho priestoru, ktorá je spojená jeho hlavnou funkciou – poľnohospodárstvom.

Agrárny sektor na Slovensku sa vyznačoval vysokou sociálnou zamestnanosťou, najmä v regiónoch južného a východného Slovenska, kde bola nedostatočná ekonomická infraštruktúra. Poľnohospodárske podniky zamestnávali predovšetkým tú časť práceschopnej populácie, ktorá nemala žiadne iné možnosti lokálneho pracovného uplatnenia (nekvifikovaný pracovníci, vidiecke ženy, dôchodcovia, atď.). Poľnohospodárstvo tým značne suplovalo na vidieku sociálnu funkciu štátu.

V reformovanom procese od roku 1990 prebiehala ďalšia sféra vývoja podmienená najmä znižovaním počtu pracovníkov v poľnohospodárstve (336 tis. v roku 1990 na 92 tis. v roku 1999). V súčasnosti pracuje v poľnohospodárstve len 56,3 tis. pracovníkov. Rozsiahly úbytok zamestnanosti v poľnohospodárstve viedol najmä v menších vidieckych sídlach k enormnému nárastu nezamestnanosti, nakoľko išlo o pracovnú silu, ktorá sa vyznačovala typickou migračnou rigiditou, s nízkou kvalifikačnou flexibilitou, bol aj je stále tento proces znižovania agrárnej nezamestnanosti zdĺhavý a značne problémový.

Z hodnotenia poľnohospodárskej nezamestnanosti ukázala, že najvyšší nárast týchto nezamestnaných sa prejavil v roku 1993 a s výnimkou roku 1997 postupne klesal. Poľnohospodárstvo sa po priemysle stalo jedným z hlavných dodávateľov nezamestnaných osôb do evidencie úradov práce.

Po roku 1989 sa zmenila aj situácia v oblasti príjmov pracovníkov v poľnohospodárstve. Poľnohospodárstvo dlhodobo patrí medzi odvetvia hospodárstva v SR s najnižšou úrovňou priemerných mesačných miezd. Pokles pod úroveň priemernej mesačnej mzdy v národnom hospodárstve sa prejavil od roku 1992 a trvá až do súčasnosti, čo je aj jedným z dôvodov nezaujmu mladých ľudí v poľnohospodárstve.

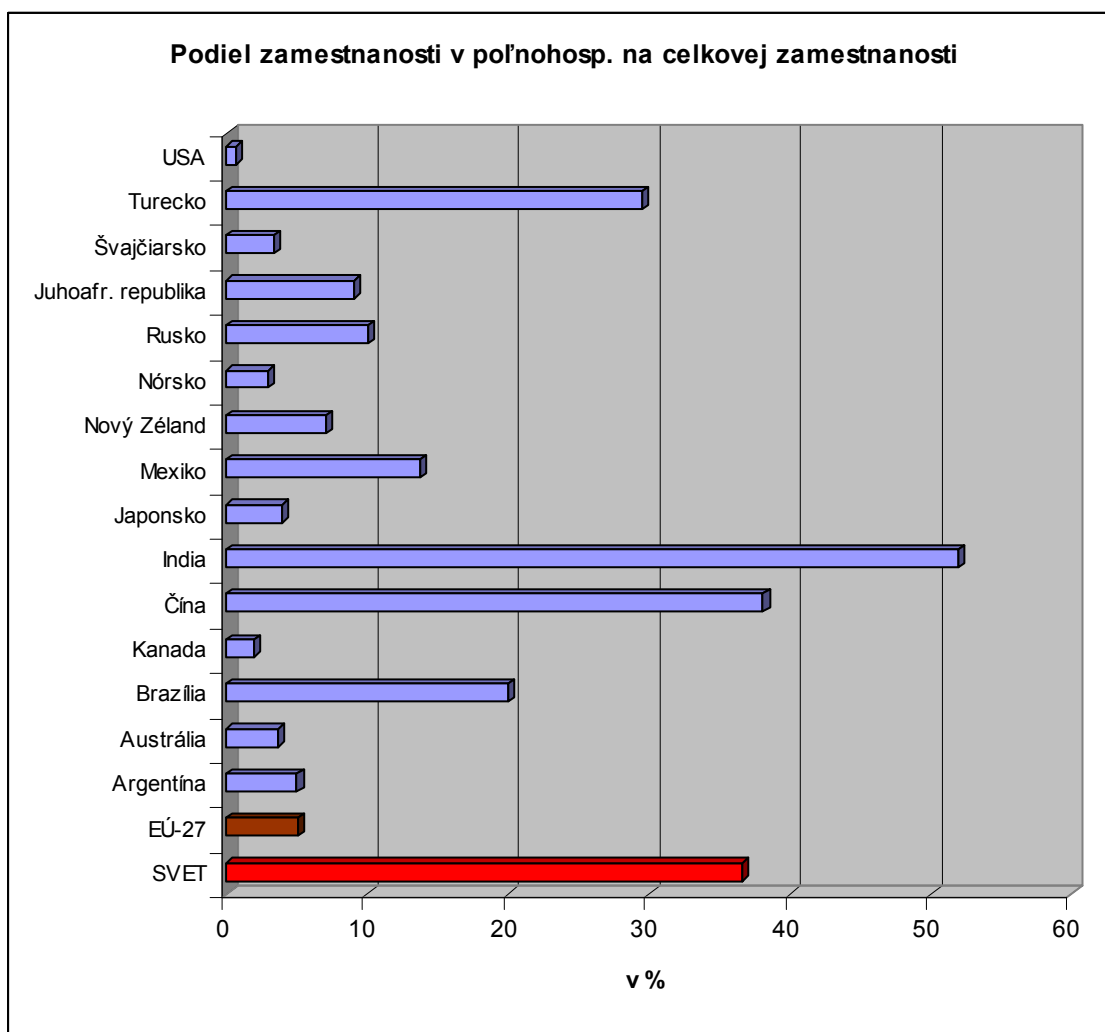
Na jedného poľnohospodárskeho pracovníka pripadá v celosvetovom meradle 3,8 ha poľnohospodárskej pôdy a v Európe 16,9 ha. Najviac poľnohospodárskej pôdy na poľnohospodárskeho pracovníka má Austrália (942 ha), Kanada (198 ha) a USA (153,8 ha). Najmenej India (0,7 ha) a Čína (1,1 ha).

Zamestnanosť v poľnohospodárstve má stále rozhodujúce postavenie a v celosvetovom meradle dosahuje 36,6 % podiel na celkovej zamestnanosti. Najvyšší podiel zamestnanosti v poľnohospodárstve dosahujú India (52 %), Čína (38,1 %), Turecko (29,5 %) a Brazília (20 %). Vyspelé štáty sveta majú nižší podiel zamestnanosti v poľnohospodárstve najmä USA (0,7 %) a Kanada (2 %). Podiel poľnohospodárskej zamestnanosti na celkovej zamestnanosti v ostatných významných krajinách sveta sú uvedené na obrázku 1.

V poľnohospodárstve krajín EÚ-27 bolo zamestnaných 11,2 mil. osôb. Na celkovej zamestnanosti krajín EÚ-27 sa najviac podieľa Rumunsko (24,2 %), Poľsko (18,9 %), Taliansko (7,6 %), Španielsko (7,1 %) a Francúzsko (6,8 %), čo súvisí s väčším počtom menších individuálnych hospodárstiev v týchto štátoch. V prepočte na 100 ha poľnohospodársky využívanej pôdy najviac osôb zamestnáva Malta (42), Cyprus (17,5), Slovinsko (17,5), Rumunsko (15,6), Grécko (15) a Poľsko (14,2). Na Slovensku dosiahla zamestnanosť 4,2 osôb na 100 ha p. p.. Z okolitých krajín slovenské poľnohospodárstvo zamestnáva menej pracovných síl ako Maďarsko (7,6), Rakúsko (4,8), ale viac ako Česko

(3,8). Budúcnosť poľnohospodárstva môže byť ohrozená pokračujúcim klesajúcim trendom zamestnanosti.

Obrázok 1 - Podiel zamestnanosti v poľnohospodárstve na celkovej zamestnanosti (v %)

Prameň: MPSR, Zelená správa 2011

V roku 2010 podľa informácií zo Zelenej správy 2011 pracovalo v poľnohospodárstve 56,3 tis. osôb. V posledných dvoch rokoch vysoké medzročné poklesy pracovných síl boli spôsobené ekonomickou krízou a ekonomickou recesiou poľnohospodárskej prvovýroby. Tabuľka 1 poukazuje na počet zamestnancov v poľnohospodárstve v rokoch 2009 a 2010.

V štruktúre pracovníkov podľa veku, dlhodobo výrazne klesá podiel pracovníkov v nižších vekových kategóriách a mierne i v stredných kategóriách a naopak sa zvyšuje podiel osôb v starších vekových kategóriách nad 50 rokov. V poľnohospodárstve nedochádza k prirodzenej reprodukcii pracovných síl a pre budúce obdobie je nevyhnutnou výzvou potreba generačnej obmeny pracovných síl. Podľa údajov zo Zelenej správy 2011 je priemerný vek v roku 2010 v poľnohospodárstve 46,1 roka (v roku 2009 bol 45,7 roka), ktorý je od roku 1970 historicky najvyšší. Takmer dve tretiny (63,2 %) pracovníkov v poľnohospodárstve mali v roku 2010 viac ako 45 rokov.

Tabuľka 1 - Počet zamestnancov v poľnohospodárstve (v tis. osobách)

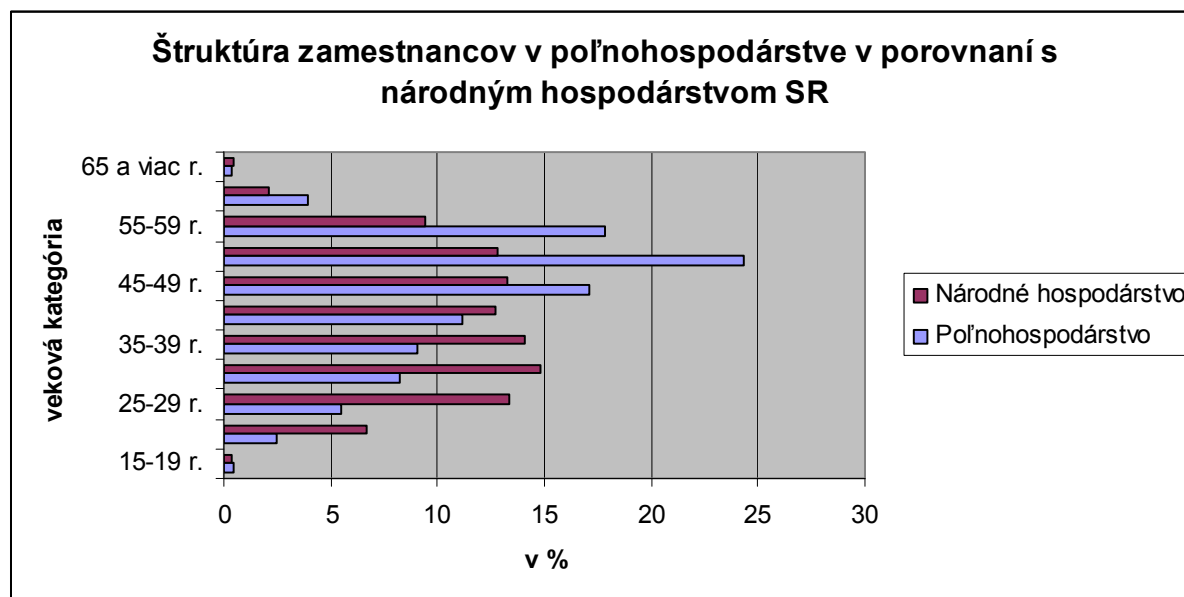
Pracujúci v poľnohospodárstve	Rok		Medziročná zmena v %	
	2009	2010	2009/08	2010/09
Zamestnanci	58,4	49,6	-11,2	-15,1
Podnikatelia	6,6	6,7	6,5	1,5
Vypom. člen. dom. poľn.	0,3	-	0	0
Pracovníci spolu	65,3	56,3	-9,7	-13,8

Prameň: MPSR, Zelená správa 2011

Tabuľka 2 - Štruktúra zamestnancov v poľnohospodárstve podľa vekových kategórií (v %)

	Pracovníci v poľnohospodárstve				Celkový počet pracovníkov na Slovensku				Rozdiel Celkový počet - pracov. v poľn. za rok 2010	
	2009		2010		2009		2010			
	Spolu	Ženy	Spolu	Ženy	Spolu	Ženy	Spolu	Ženy	Spolu	Ženy
Spolu v tis.osôb (=100 %)	65,3	18,9	56,3	15,9	2365,9	1039,4	2317,7	1033,1	2261,4	1017,2
15-19 r.	1,1	1,1	0,5	0,0	0,5	0,3	0,4	0,4	-0,1	0,4
20-24 r.	2,3	6	2,5	1,3	7,3	6,8	6,7	6,1	4,2	4,8
25-29 r.	7,7	6,9	5,5	8,8	13,7	12,7	13,4	12,8	7,9	4,0
30-34 r.	5,4	3,7	8,2	1,3	15,0	14,2	14,8	13,7	6,6	12,4
35-39 r.	10	10,1	9,1	13,2	13,4	13,7	14,0	14,1	4,9	0,9
40-44 r.	12,3	11,6	11,2	13,2	12,9	14,2	12,7	14,0	1,5	0,8
45-49 r.	17,5	26,5	17,1	18,2	13,3	14,9	13,2	14,6	-3,9	-3,6
50-54 r.	22,5	23,3	24,3	30,2	13,0	14,2	12,8	14,1	-11,5	-16,1
55-59 r.	16,7	12,2	17,8	13,2	8,7	7,6	9,4	8,6	-8,4	-4,6
60-64 r.	4	1,6	3,9	0,6	1,9	0,9	2,1	1,2	-1,8	0,6
65 a viac r.	0,8	0,5	0,4	0,6	0,4	0,4	0,4	0,4	0,0	-0,2

Prameň: MPSR, Zelená správa 2011 a vlastné prepočty

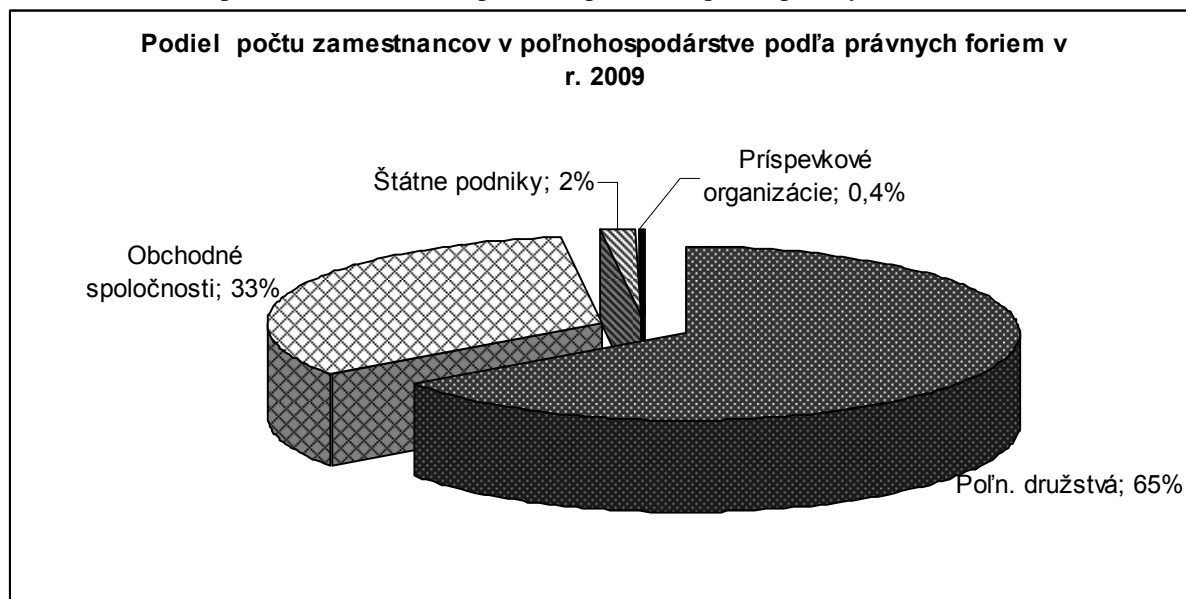
Obrázok 2 - Štruktúra zamestnancov v poľnohospodárstve v porovnaní s národným hospodárstvom SR

Prameň: MPSR, Zelená správa 2011 a vlastné prepočty

Porovnanie zastúpenia jednotlivých vekových kategórií v poľnohospodárstve v porovnaní s celkovým národným hospodárstvom je uvedené na obrázku 2. Z uvedeného vyplýva nízke zastúpenie mladších vekových kategórií v poľnohospodárstve, čo je pre budúcnosť slovenského poľnohospodárstva veľmi nepriaznivá situácia.

V organizáciách s počtom 20 a viac zamestnancov pracovalo v roku 2010 v poľnohospodárskej prvovýrobe 32 750 fyzických osôb (priemerný evidenčný počet), čo bolo o 1,7 tisíc (4,9 %) menej ako v roku 2009. Najväčší podiel zamestnaných v poľnohospodárstve bolo v poľnohospodárskych družstvách a v obchodných spoločnostiach, čo dokumentuje obrázok 3.

Obrázok 3 - Podiel počtu zamestnancov v poľnohospodárstve podľa právnych foriem v roku 2009

Prameň: MPSR, Zelená správa 2011 a vlastné prepočty

Priemerná mzda v poľnohospodárstve v roku 2010 činila 601 € (v organizáciách s 20 a viac zamestnancami) a medziročne v porovnaní s rokom 2009 sa zvýšila len o 0,6 percentuálneho bodu. Tento nárast bol zo sledovaných odvetví jeden z najnižších.

Diskusia a záver

V dôsledku štrukturálnej dynamiky vo vidieckych oblastiach má primárny sektor ťažkosti s plnením týchto úloh. V súčasnosti, najmä v posledných rokoch, už je možné pozorovať v Európskej únii tendenciu opúšťania vidieckych oblastí, predovšetkým v najchudobnejších oblastiach, a zároveň pokračujúci jav starnutia vidieckeho obyvateľstva. Vyše polovice európskych poľnohospodárskych podnikov tak riadia poľnohospodári, ktorí majú viac ako 55 rokov, a štvrtina poľnohospodárov má dokonca viac ako 65 rokov. Najkritickejšia situácia je na juhu Európskej únie. Poľnohospodári, ktorí majú menej ako 35 rokov, predstavujú v Spoločenstve iba 7,6 %. Konkrétne v Rakúsku a v Nemecku predstavujú mladí poľnohospodári 17 % z celkového počtu poľnohospodárov; vo Fínsku a v Belgicku 14 %; vo Francúzsku a v Írsku približne 12 %. Najnižšie miera zastúpenia mladých poľnohospodárov je najmä v krajinách okolo Stredozemného mora, predovšetkým v Portugalsku (3,7 %) a v Taliansku (5,2 %).

Je teda vhodné zaviesť politiky zamerané predovšetkým na podporu začatia podnikateľskej činnosti mladých poľnohospodárov vo viacúčelovom poľnohospodárstve. Poľnohospodárske

podniky, ktoré riadia mladí poľnohospodári, sa v priemere ukazujú ako ziskovejšie, pretože mladí majú väčší sklon k prijímaniu inovačných rozhodnutí, ku kultivačným postupom, ktoré sú v súlade s ekosystémami, a k väčšej otvorenosti vzhľadom na požiadavky trhu.

Nástroje Spoločenstva, ktoré sú v súčasnosti určené mladým poľnohospodárom, sú rozdelené do dvoch kategórií:

- podporné opatrenia spolufinancované prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV),
- opatrenia stanovené vzdelávacími a výskumnými programami Spoločenstva alebo inými intervenciami pod priamou správou Európskej únie, ktoré sa týkajú aj mladých poľnohospodárov, ako napríklad politiky predčasného odchodu do dôchodku.

Článok 20 nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 ustanovuje pridelovanie pomoci na zjednodušenie začatia podnikateľskej činnosti mladých poľnohospodárov v postavení vedúcich poľnohospodárskeho podniku. V tomto kontexte sa kladie veľký dôraz na vypracovanie podnikateľského zámeru (plánované investície a činnosti), ktorý prostredníctvom špecifických ukazovateľov dokazuje uskutočniteľnosť a výnosnosť činností, ktoré by sa mali financovať.

Pomoc na začatie podnikateľskej činnosti môže byť vyplatená ako:

- jednorazový príspevok, ktorého maximálna prípustná výška sa rovná sume 25 000 EUR,
- bonifikácia úrokovej sadzby na úvery poskytované na úhradu výdavkov spojených so začatím podnikateľskej činnosti (výška sumy rovnajúca sa kapitalizovanej hodnote tejto bonifikácie nesmie byť vyššia ako jednorazový príspevok).

Pokiaľ ide o podporu odbornej prípravy a informovania, ten istý článok 20 uvedeného nariadenia ustanovuje podporu iniciatívam, ktoré sa zameriavajú na podporu šírenia poznatkov a inovačných postupov, najmä s cieľom pripraviť poľnohospodárov na nové kvalitatívne smerovanie ich výroby, na uplatňovanie výrobných metód, ktoré sú väčšmi v súlade s ochranou a zlepšovaním pôd a ktoré lepšie zodpovedajú požiadavkám spotrebiteľov, a poskytnúť im vzdelanie potrebné na riadenie ekonomicky ziskového poľnohospodárskeho podniku.

Podľa ustanovení tohto článku môže pomoc pri predčasnom odchode do dôchodku predstavovať:

- maximálnu pomoc vo výške 180 000 EUR pre poľnohospodárov, ktorí sa rozhodnú opustiť poľnohospodársku činnosť a svoj podnik previesť na iného poľnohospodára,
- maximálnu pomoc vo výške 40 000 EUR pre zamestnancov v poľnohospodárskom odvetví, ktorí sa v momente prevodu rozhodnú natrvalo opustiť poľnohospodársku činnosť.

Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky nezpracovala opatrenia vyššie uvedené zamerané na podporu mladých farmárov, ktoré priamo ovplyvňujú trvalú udržateľnosť vidieka, a na predčasný odchod farmárov do dôchodku, do Programu rozvoja vidieka na rozpočtové obdobie 2007-2013, tak, ako to praktizujú štáty Európskej únie. Výborným príkladom je Dánsko, kde podpora mladým je výrazná a ich otcovia a ostatní farmári pokročilého veku majú o budúcnosť postarané. Ak chce mladý nezamestnaný človek začať podnikat' napríklad na susedovej pôde ako agropodnikateľ nemá žiadnu podporu od štátu, bohužiaľ ani od rezortu. Radi poukazujeme na nízke dotácie oproti štátom EU, ale žiadne iné dobré príklady nehodláme akceptovať. Rezort túto skupinu mladých podnikateľov dlhodobo ignoruje a doteraz v žiadnom programe neakceptuje. Akceptované je iba zvýšené

percento spolufinancovania v opatrení 1.1 Modernizácia fariem Programu rozvoja vidieka, kde je zvýšená miera oproti ostatným hospodárom o 10 %.

Poskytnutie podpory mladým farmárom je mimoriadne dôležité aj z hľadiska rozvoja dynamického podnikania na pôde. Najnovšie reformy totiž vytvorili trhovo orientované prostredie poľnohospodárskym podnikom a farmám, čo prináša nové možnosti. Využitie tohto potenciálu však závisí od rozvoja strategických a organizačných schopností farmára, na čo má najlepšie predpoklady mladá generácia. Vysoká veková štruktúra v sektore poľnohospodárstva nedáva záruky adaptácie pre rýchle napredovanie inovatívnych nástrojov, informatizácie a adaptácie nových poznatkov vedy.

Podporou mladých podnikateľov by sa riešila aj otázka zamestnanosti, ako aj zamedzenie odchodu mladých ľudí z vidieka. Neobstoja argumentácie niektorých štátnych úradníkov, podľa ktorých by každý mladý začínajúci podnikateľ mohol z EÚ-fondov požadovať podporu. Podnikanie v poľnohospodárstve má celkom iný charakter, má svoje špecifiká a je spojené s podstatne väčšími rizikami ako v ostatných odvetviach národného hospodárstva.

Výchova a podpora mladých farmárov je kľúčovou otázkou na rodinných farmách a pre súkromných farmárov, pretože sú pokračovateľmi starnúcej populácie. Väčšina súkromne hospodáriacich roľníkov robí na svojej farme prakticky všetko. Takmer každý z nich je vedúcim podniku, ekonómom, ale súčasne aj traktoristom. Pre vysoké fyzické zaťaženie pri mechanizovaných prácach na poli a pri iných, často nemechanizovaných prácach, sa jeho organizmus rýchlejšie opotrebovávajú. Z ergonomického hľadiska je takáto práca porovnateľná so skupinou prác s vysokým zdravotným ohrozením. Ide o enormné zaťaženie chrbtice a celého pohybového aparátu, najmä pri orbe a ostatnej príprave pôdy, ohrozenie zdravia pri prácach s chemikáliami a umelými hnojivami, neraz spojených s kožnými chorobami, ale aj častý výskyt zažívacích problémov z nepravidelného stravovania, keď práca na vzdialenejšom hone neumožňuje prijímať teplú stravu. Riešením je predčasný odchod do dôchodku, tak ako to umožňuje Európska komisia.

Nariadenie Rady ES vychádza práve z týchto súvislostí, pretože cieľom predčasného odchodu do dôchodku v poľnohospodárstve má byť významná štrukturálna zmena prevedených podnikov, prostredníctvom opatrenia na podporu začatia činnosti mladých poľnohospodárov.

Podľa nariadenia sa totiž pri predčasnom odchode do dôchodku umožňuje podpora farmárom a poľnohospodárskym pracovníkom, ktorí sa rozhodnú ukončiť svoju poľnohospodársku činnosť, v prípade farmára s cieľom previesť svoj podnik na pokračovateľa. V čase prevodu nesmie mať farmár (poľnohospodársky pracovník) menej ako 55 rokov, ale nesmie byť ani v bežnom dôchodkovom veku, musí vykonávať poľnohospodársku činnosť počas 10 rokov pred prevodom a musí natrvalo ukončiť všetky poľnohospodárske činnosti zamerané na dosiahnutie zisku. Podpora sa poskytuje maximálne do veku 70 rokov a u pracovníkov do bežného dôchodkového veku. Po tomto termíne sa prechádza na normálny starobný dôchodok. Maximálna výška podpory pri predčasnom odchode do dôchodku v prípade prevodcu je 18-tisíc eur a v prípade pracovníka 4-tisíc eur na rok.

Ministerstvo pôdohospodárstva SR dlhodobo ignoruje tento problém súkromných farmárov, ktorí obhospodarujú takmer 20 percent celkovej výmery pôdy. Navrhovaná intenzita pomoci je nedostatočná a pomoc pre mladých farmárov by mala byť poskytovaná tak, ako je to v pôvodných štátoch EÚ.

Na uvedeného dôvodu v roku 2008 bolo na Slovensku založené Združenie mladých farmárov na Slovensku (ASYF podľa anglického Association of Slovak Young Farmers) . Združenie svojím zameraním oslovuje okrem prvovýrobcov aj študentov a doktorandov univerzity, pripravujúcej novú generáciu odborníkov do poľnohospodárstva a nasmerovať osvetu aj do stredných odborných škôl a učilíšť.

Združenie je členom Európskej rady mladých farmárov (z francúzskeho Conseil européen des jeunes agriculteurs CEJA). Organizácia CEJA, ktorá bola založená v Ríme roku 1958, má v súčasnosti 28 členských organizácií z 22 štátov Európskej únie a zastupuje tak záujmy viac ako 1 milióna mladých farmárov.

Hlavným cieľom Združenia mladých farmárov na Slovensku je najmä zastaviť nepriaznivý trend vo vývoji vekovej štruktúry farmárov. Ďalšími cieľmi združenia sú:

- Odovzdávanie informácií mladým farmárom, ich vzdelávanie a koordinácia ich činností a ich zastupovanie na národnej úrovni.
- Presadzovanie nástrojov, ktoré uľahčia začatie podnikania mladým farmárom v poľnohospodárskom sektore.
- Umožniť viesť diskusie a výmenu skúseností medzi mladými farmármi v celej Európe.

V súčasnom období prebiehajú intenzívne diskusie o Spoločnej poľnohospodárskej politike EÚ po roku 2013 nielen na národnej ale aj na medzinárodnej úrovni. Pri daných diskusiách je dôležité myslieť na mladých farmárov a rovnako tak na začínajúcich, aby pre nich boli vytvorené vhodné podmienky. Tým by sa pozitívne zmenila veková štruktúra pracovníkov v poľnohospodárstve na Slovensku. Tu je veľmi dôležitá úloha Združenia mladých farmárov na Slovensku a rovnako tak lobbying medzinárodnej organizácie CEJA.

Literatúra

- [1] BACO, P. *Integračné a globalizačné tendencie v poľnohospodársko-potravinárskom komplexe Slovenskej republiky*. Dizertačná práca, Nitra, 2007.
- [2] KUBICOVÁ, L. 2007. Vývoj spotrebiteľského dopytu po potravinách v SR. In *Sborník z mezinárodní Baťovy doktorandské konference*. (CD). Zlín: Univerzita Tomáše Bati, 2007, 2007, s. 1-7. ISBN 978-80-7318-529-9
- [3] ŠIMO, D. 2008. *Agrárny marketing I. (Pragmatické prístupy k trvalému úspechu na trhu)*. Bratislava : Ekonóm, 2008, 106 s. ISBN 978-80-225-2528-2
- [4] ŠIMO, D., ROVNÝ, P. 2010. *Agrárny marketing*. 1.preprac.vyd. Nitra:SPU. 2010. 279 s. ISBN 978-80-552-0472-7.

Adresa autorov:

Ing. Patrik Rovný, PhD., Ing. Dušan Dobák, Ing. Roman Récky, Katedra marketingu, Fakulta ekonomiky a manažmentu, Slovenská poľnohospodárska univerzita v Nitra, Trieda A. Hlinku 2, 949 76 Nitra, Slovenská republika, e-mail: patrik_rovny@yahoo.com, dusan.dobak@fem.uniag.sk, roman.recky@fem.uniag.sk

Ing. Patrik Rovný, PhD je zároveň členom Združenia mladých farmárov na Slovensku – ASYF web: www.asyf.sk